

BİLİMKURGU KLASİKLERİ

ISAAC ASIMOV
BEN ROBOT

i t h a k i

rine yürütülen tüm çalışmalar, Robertson'ın pozitronik beyin bağlantıları nedeniyle sekteye uğradı. Kilometrelerce uzunlukta röle ve fotoseller, yerini insan beyni boyutlarında, platinyum-iridyumdan oluşan süngerimsi bir küreye bırakmıştı.

Calvin, "pozitronik beyin" içindeki muhtemel değişkenlerin onarılması için gereken parametreleri hesaplamayı, kâğıt üzerinde çeşitli uyarıcılara vereceği tepkilerin tam olarak öngörülebileceği "beyinler" oluşturmayı öğrendi.

2008'de doktorasını tamamlayıp "Robopsikolog" olarak Birleşik Devletler Robotları'na katıldı, yeni bir bilimin ilk büyük pratisyeni oldu. Şirketin başında hâlâ Lawrence Robertson vardı; Alfred Lanning ise araştırma müdürlüğüne terfi etmişti.

Calvin elli yıl boyunca insanlığın ilerlemesine, değişip çağ atlamasına tanıklık etti.

Şimdi emekliye ayrılıyordu, tabii mümkün olduğu ölçüde. Hiç değilse ofisinin kapısına başka birinin isminin yazılmasına müsaade etmişti.

12 Elimdeki bilgiler aşağı yukarı bunlardı. Yayınlanmış makalelerinin ve adına alınmış patentlerin uzun bir listesi vardı. Aldığı terfilerin kronolojik detaylarını öğrenmiştim. Kısacası profesyonel "geçmişini" en ince ayrıntısına kadar biliyordum.

Ama istediğim bu değildi.

Gezegeñlerarası Basın'da yayınlanacak makalelerim için daha fazlasına ihtiyacım vardı. Çok daha fazlasına.

Kendisine de böyle söyledim.

"Dr. Calvin," dedim, elimden geldiğince cana yakın bir tonda. "Kamu sizi ABD Robotları'yla özdeşleştiriyor. Emekliliğiniz bir dönemin sonu demek ve..."

"İnsani yönünü mü anlatmamı istersiniz?" Gülümseliyordum. Hayatı boyunca hiç gülümsediğini sanmıyordum. Bakışları keskin ama kızgın değildi. Gözlerinin beni delip oksiputumdan çıktığını hissettim ve içimi okuduğunu anladım. Doktor Calvin sadece benim değil, herkesin rahatlıkla içini okuyabiliyordu.

Yine de, "Aynen öyle," dedim.

"Robotların insani yönünü, öyle mi? Çelişki var."

“Hayır, doktor hanım. Sizin insani yönünüzü.”

“Doğrusu bana bile robot diyen oldu. Eminim size de insan olmadığımı söylemişlerdir.”

Söylemişlerdi ama bunu itiraf etmeye gerek yoktu.

Calvin sandalyesinden kalktı. Kısa boylu, narin görünümlüydü. Pencereye kadar peşinden gittim, birlikte dışarı baktık.

ABD Robotları'nın ofisleri ve fabrikaları hep beraber küçük bir şehir oluşturuyordu; bu şekilde planlanmıştı. Kuşbakışı bir fotoğraf gibi ufka uzanıyordu.

“Buraya ilk geldiğimde,” dedi Calvin, “şimdiki itfaiyenin olduğu yerde, küçük bir odada kalıyordum.” Parmağıyla gösterdi. “Siz daha doğmadan yktılar orayı. Üç oda arkadaşım vardı. Çalışma masasının yarısı benimdi. Robotlarımızı tek bir binada inşa ederdik. Haftada üç robot yapardık. Bir de şimdiki hale bak.”

“Elli yıl çok uzun zaman,” dedim şaşkınlık içinde.

“Dönüp bakınca hiç öyle değil,” dedi. “Nasıl da göz açıp kapayıncaya kadar geçtiğine şaşırtıyor insan.”

Masasına dönüp oturdu. Her nasılsa, üzgün görünmek için yüzünde bir ifadeye gerek duymuyordu.

“Kaç yaşındasınız?” diye sordu.

“Otuz iki,” dedim.

“O halde hiç robotsuz bir dünyada yaşamamışsınızdır. Bir zamanlar insanlık, evreni tek başına göğüsledi. Kimsesi yoktu. Şimdiyse yardım edecek yaratıkları var; kendisinden daha güçlü, daha inançlı, daha kullanışlı, kendisine tamamen sadık yaratıklar. İnsanlık artık yalnız değil. Hiç bu açıdan baktınız mı?”

“Korkarım hayır. Bu sözünüzü başka yerde kullanabilir miyim?”

“Kullanabilirsiniz. Sizin için robot, robottur. Çarklar, metaller, elektrik ve pozitronlardan oluşur. Akıl ve demir! İnsan üretimi! Gerek olunca yine insan yok edimi! Ama siz hiç robotlarla çalışmadınız, o yüzden onları tanımıyorsunuz. Bizden daha temiz, daha iyi bir tür onlar.”

Sözlerimle Calvin'i teşvik etmek istedim. “Bize anlatacağınız çok şey vardır, robotlar hakkında görüşlerinizi duymak isteriz. Gezegenlerarası Basın tüm Güneş Sistemi'ne yayın yapıyor. Po-

tansiyel hedef kitlesi üç milyar, Dr. Calvin. Robotlarla ilgili bilgilerinizi onlara aktarmalısınız.”

Teşvike gerek yoktu. Beni duymamıştı ancak görüşme doğru yönde ilerliyordu.

“Belki en başından bunun farkındalardı. O zamanlar, daha ben bile yokken, robotları Dünya’da kullanılmak üzere satıyorduk. Tabii o zamanki robotlar konuşamıyordu. Sonradan insana benzerlikleri arttı, zıtlasmalar başladı. İşçi sendikaları doğal olarak insan işlerinde robotların rekabetine karşı çıktılar. Bazı dinî kesimler ise batıl inançlarından ötürü itiraz ettiler. Oldukça saçma ve gereksiz bir süreçti. Ama yaşandı işte.”

Kelimesi kelimesine cebimdeki kayıt cihazına kaydediyor, elimdeki eklemelerin hareketini gizlemeye çalışıyordum. Biraz pratikle o küçük cihazı cebinizden çıkarmadan başarıyla ses kaydı yapabilecek seviyeye gelebiliyordunuz.

“Robbie konusunu ele alalım,” dedi. “Robbie’yle hiç tanışmadım. Ben şirkete başlamadan önceki yıl modası çoktan geçti diye demonte edilmişti. Ama müzedeki o küçük kızı gördüm...”

Durdu, hiçbir şey söylemedi. Gözlerinin buğulandığını, aklının eskilere gittiğini fark ettim. Anlatacak çok şeyi vardı.

“Sonradan haberim oldu. Bize kâfir ya da robotlara şeytan icadı dediklerinde hep o aklıma gelir. Robbie, sessiz robotlardandı. Konuşamıyordu. 1996’da yapıлып piyasaya sürüldü. O günlerde üst düzey uzmanlıklara geçiş yapılmamıştı, o yüzden dadı olarak satılıyordu...”

“Ne olarak dediniz?”

“Dadı.”

Robbie

“Doksan sekiz, doksan dokuz, yüz.” Gloria tombul kollarını gözlerinden çekti, bir an durup güneşin altında yüzünü buruşturdu, gözlerini kırıştırdı. Sonra dört yanı kontrol ederek temkini elden bırakmadan yaslandığı ağaçtan birkaç adım uzaklaştı.

Boynunu uzatıp sağ tarafındaki çalılıkları inceledi, sonra gölgeli kısımları daha iyi görebilmek için ağaçtan biraz uzaklaştı. Böceklerin bitmeyen vızıltısı ve ara sıra öğlen güneşine meydan okuyan cesur kuşların civıltısı haricinde etraf oldukça sessizdi.

Gloria dudak büktü. “Kesin eve girmiştir. Milyon kere söyledim, haksızlık bu.”

Küçücük dudaklarını sımsıkı büzmüş, çatık kaşlı, alnı kırış kırış Gloria, yolun sonundaki iki katlı binaya doğru kararlı adımlarla ilerledi.

Arkasındaki hışırtıyı, peşinden de Robbie'nin metal ayaklarının o tanıdık, ritmik takırtılarını duyduğunda iş işten geçmişti. Hemen dönüp baktı, muzaffer dostunun saklandığı yerden çıkıp son sürat ağaca koştuğunu gördü.

Gloria çaresizlik içinde ciyakladı. “Dur, Robbie! Yaptığın hiç adil değil, Robbie! Ben seni bulana kadar yerinden kıpırdamayacağına söz vermiştin.” Ufacık ayakları Robbie'nin devasa adımlarıyla yarışamazdı. Ancak hedefine üç metre

kala Robbie birdenbire öyle yavaşladı ki, Gloria can havliyle koşup nefes nefese Robbie'yi geçti, ağacın kabuğuna elini ilk koyan o oldu.

Gloria'nın ağız kulaklarındaydı. Sadık dostu Robbie'ye döndü ve robotun fedakârlığına minnet göstermek bir kenara, koşma konusundaki beceriksizliğiyle acımasızca dalga geçerek ödüllendirdi.

Sekiz yaşında çocuk sesiyle avazı çıktığı kadar, "Robbie koşmayı beceremiyor," diye haykırdı. "Beni hiç yenemez ki. Hiç yenemez ki." Bu kelimeleri kulak tırmalayan bir ritimle şarkı gibi söylüyordu.

Tabii Robbie cevap vermedi, en azından sözlü olarak. Onun yerine koşma taklidi yaparak adım adım Gloria'dan uzaklaştı, Gloria da sonunda peşinden koşmaya başladı. Robbie, her defasında Gloria'dan kıl payı sıyrılıyor, kızı daireler çizmek zorunda bırakıyordu. Gloria küçük kollarını uzatmış, havayı dövüyordu.

"Robbie," diye cıyıkladı. "Sabit dur!" Nefes nefese kalan Gloria'dan kesik kesik kahkahalar yükseliyordu.

Robbie birden dönüp kızı kucakladı, havada çevirdi. Gloria nefessiz kaldı, ayakları yerden kesildi, mavi manzara aşağıda kalmış, yemyeşil ağaçlar ufka dökülüyordu. Derken kızcağız kendini tekrar çimlerin üzerinde buldu. Robbie'nin bacağına yaslanmış, sert, metal bir parmağa sımsıkı tutunuyordu.

Yeterince soluklandıktan sonra Gloria annesini taklit ederek dağınık saçlarını toplamaya çalıştı, elbisesi yırtılmış mı diye bakındı.

Robbie'nin gövdesine şaplak attı. "Yaramaz seni! Dayak mı istiyorsun?"

Bunun üzerine Robbie bir köşeye sindi, yüzünü elleriyle kapadı. Gloria, "Dayak yok, Robbie. Dövmeyeceğim seni," demek zorunda kaldı. "Ama şimdi saklanma sırası bende çünkü bacakların benden uzun olduğu için seni bulana kadar koşmayacağına söz vermiştin."

Robbie kafa sallayıp itaatkâr bir tavırla ağaca kapandı. Paralelyüzünün yuvarlak kenar ve köşeleri, gövde görevi gören, benzer ama çok daha büyük bir paralelyüze kısa, esnek bir telle bağlanmıştı. Parlayan gözlerinin üzerine ince, metal bir zar çekilmişti, gövdesinin içinden de boğuk, ritmik bir tıkırtı geliyordu.

“Daha bakma, sayı da atlama sakın,” diye uyardı Gloria. Sonra telaşla saklanacak yer aradı.

Saniyeler hiç şaşmadan, tıkr tıkr ilerledi ve yüze geldiğinde Robbie'nin göz kapakları açıldı, kırmızı ışık saçan gözleri etrafı taradı. Bakışları, büyükçe bir kayanın arkasından taşan renkli bir kumaşa takıldı. Birkaç adım gidince, orada saklananın Gloria olduğunu anladı.

Gloria ile ağacın arasında kalarak, yavaş yavaş kıza doğru ilerledi. Gloria, robotun görüş alanına girip de kendi bile yakayı ele verdiğini kabullenince, Robbie bir kolunu ona uzattı, diğeriyle de kendi bacağına vurup çınlattı. Gloria kös kös saklandığı yerden çıktı.

“Baktın!” diye bağırdı, son derece haksız bir tutumla. “Zaten saklambaç oynamaktan sıkıldım. Sirtına binmek istiyorum.”

Ancak haksız ithamlar Robbie'nin kalbini kırmıştı. Dik-katle yere oturdu, başını ağır ağır iki yana salladı.

Gloria'nın sesi hemen tatlı bir hal aldı. “Yapma böyle, Robbie. Bakmadığını biliyorum. Sirtına bineyim, hadi.”

Ama Robbie'nin gönlünü almak öyle kolay değildi. İnatçı gözlerini gökyüzüne çevirdi, başını daha kararlı salladı.

“N'olur, Robbie, n'olur sirtına bineyim.”

Pembe kollarıyla robotun boynuna sımsıkı sarıldı. Sonra birden tavır değiştirip uzaklaştı. “Ağlarım yoksa.” Yüzünde ağlak bir ifade belirmişti.

Taş kalpli Robbie, bu korkunç ihtimali çok da umursamayıp, başını üçüncü sefer salladı. Gloria son kozunu da oynamak zorunda kaldı.

“Beni sirtına bindirmezsen,” dedi heyecanla, “sana artık masal anlatmam, ona göre. Tek bir tane bile...”